

صمد با بچه‌های آخیرجان، آذر ۲۴

بررسی تطبیقی

آثار

هانس کریستین آندرسن

و

صمد بهرنگی

مینا اخباری آزاد

در این تحقیق، از ملاک‌های ارزشیابی افسانه‌ها، در کتاب ادبیات کودکان و نوجوانان: ویژگی‌ها و جنبه‌ها، نوشته بنفشه حجازی استفاده شده که در واقع، همان ملاک‌های ارزشیابی افسانه‌هاست که پیش از آن، در گزارش شورای کتاب کودک آورده شده بود.

طبقه‌بندی افسانه‌های عامیانه

(۱) افسانه‌های حیوانات سخنگو

(۲) افسانه‌های جادویی

* افسانه‌های پرعجایب

(۳) افسانه‌های فکاهی

(۴) افسانه‌های حماسی-قهرمانی

(۵) افسانه‌های فلسفی و دینی

* افسانه‌های جدید

(۶) افسانه‌های عاشقانه

(۷) افسانه‌های توأم با تکرار

مطابق این بررسی، در آثار آندرسن و بهرنگی، هیچ نوع افسانه توأم با تکرار دیده نشد. پس از بررسی تجزیه و تحلیل‌ها درباره تنوع افسانه‌های نوشته شده، توسط دو نویسنده، توجه به جدول‌های زیر ضروری است.

در این تحقیق، به بررسی تطبیقی آثار هانس کریستین آندرسن و صمد بهرنگی پرداخته می‌شود. برای این کار، فقط داستان‌هایی از این دو نویسنده انتخاب شده است که جنبه افسانه‌ای دارند و به همین دلیل، از ۱۳ اثر بهرنگی و ۱۶ افسانه‌ای که بازنویسی کرده، فقط بعضی بررسی می‌شود. تعداد نوشته‌های انتخاب شده بهرنگی برای این تحقیق، به ۱۹ اثر می‌رسد که همگی از نوع افسانه‌اند.

از میان آثار هانس کریستین آندرسن نیز که به بیش از ۱۵۰ اثر می‌رسد، به دلیل کثرت داستان‌ها فقط ۲۸ افسانه مشهور او که بیشتر از دیگر افسانه‌ها توسط افراد مختلف در ایران ترجمه شده، انتخاب شده است. در انتخاب این افسانه‌ها، هماهنگی تعداد آثار این دو نویسنده هم مد نظر بوده است. به این ترتیب که تعداد آثار بررسی شده آندرسن، دو برابر تعداد آثار بهرنگی است.

برای انتخاب ترجمه هر یک از ۲۸ اثر آندرسن، به این نکته توجه خاص شده که ترجمه به اصل اثر نزدیک‌تر بوده و مترجم، اصل امانت را در ترجمه اثر حفظ کرده باشد و لذا تمام ۲۸ اثر آندرسن، با اصل داستان‌ها به زبان انگلیسی، مطابقت یافته است.

جدول شماره ۱. میزان فراوانی تنوع افسانه‌های آندرسن، براساس ۷ مقوله مختلف:

شماره	نوع افسانه	میزان فراوانی	درصد
۱	حیوانات سخنگو	۱۳	٪۳۴/۲
۲	جادویی - پر عجایب	۱۷	٪۴۴/۷
۳	فکاهی	۳	٪۷/۹
۴	حماسی - قهرمانی	-	-
۵	فلسفی و دینی	۳	٪۷/۹
۶	عاشقانه	۲	٪۵/۳
۷	توأم یا تکرار	-	-
	جمع کل	۳۸	٪۱۰۰

جدول شماره ۲. میزان فراوانی تنوع افسانه‌های بهرنگی، براساس ۷ مقوله مختلف:

شماره	نوع افسانه	میزان فراوانی	درصد
۱	حیوانات سخنگو	۸	٪۴۲
۲	جادویی - پر عجایب	۴	٪۲۱/۱
۳	فکاهی	۳	٪۱۵/۸
۴	حماسی - قهرمانی	۲	٪۱۰/۵
۵	علمی (به جای فلسفی و دینی)	۱	٪۵/۳
۶	عاشقانه	۱	٪۵/۳
۷	توأم یا تکرار	-	-
	جمع کل	۱۹	٪۱۰۰

با توجه به جدول شماره ۲، بیشترین سهم در آثار بهرنگی، به افسانه‌های حیوانات سخنگو یا ۴۲ درصد تعلق دارد. پس از آن، افسانه‌های جادویی - پر عجایب با ۲۱/۱ درصد در جایگاه دوم، افسانه‌های فکاهی با ۱۵/۸ درصد در مرتبه سوم، افسانه‌های حماسی - قهرمانی با ۱۰/۵ درصد در جایگاه چهارم و افسانه‌های علمی و عاشقانه با ۵/۳ درصد در جایگاه پنجم و ششم قرار دارند. در آثار بهرنگی، به هیچ نوع افسانه توأم یا تکرار برخورد نشد.

با توجه به جدول شماره ۱، بیشترین سهم در آثار آندرسن، به افسانه‌های جادویی - پر عجایب یا ۴۴/۷ درصد اختصاص دارد، پس از آن، افسانه‌های حیوانات سخنگو با ۳۴/۲ درصد در جایگاه دوم، افسانه‌های فکاهی و فلسفی و دینی هر کدام با ۷/۹ درصد در جایگاه سوم و چهارم و افسانه‌های عاشقانه با ۵/۳ درصد در جایگاه پنجم قرار دارند. در آثار آندرسن، به هیچ نوع افسانه از نوع حماسی - قهرمانی یا توأم یا تکرار برخورد نشد.

جدول شماره ۳. ارزشیابی افسانه‌های آندرسن، براساس ۳ مقوله زیر:

شماره	نوع ارزشیابی	رتبه‌بندی	میزان فراوانی	درصد
۱	کیفیت محتوا	قوی	۲۲	۵۷/۹٪
		متوسط	۱۵	۳۹/۴٪
		ضعیف	۱	۲/۷٪
۲	شخصیت‌پردازی	جمع‌کل:	۳۸	۱۰۰٪
		قوی	۱۷	۴۴/۷٪
		متوسط	۲۰	۵۲/۶٪
		ضعیف	۱	۲/۷٪
۳	کیفیت زبان نگارش	جمع‌کل:	۳۸	۱۰۰٪
		قوی	۲۷	۷۱٪
		متوسط	۱۰	۲۶/۳٪
		ضعیف	۱	۲/۷٪
۴	کیفیت تصاویر	جمع‌کل:	۳۸	۱۰۰٪
		قوی	۱۷	۴۴/۷٪
		متوسط	۱۲	۳۱/۵٪
		ضعیف	۹	۲۳/۸٪

جدول شماره ۳، نشان می‌دهد که در آثار آندرسن کیفیت زبان نگارش با ۷۱ درصد، کیفیت محتوا با ۵۷/۹ درصد و کیفیت تصاویر و شخصیت‌پردازی، به طور مشترک با ۴۴/۷ درصد از رتبه بالاتری برخوردارند. پس از آن، شخصیت‌پردازی با ۵۲/۶ درصد، کیفیت محتوا با ۳۹/۴ درصد، کیفیت تصاویر با ۳۱/۵ درصد و کیفیت زبان نگارش با ۲۶/۳ درصد از رتبه‌بندی متوسط برخوردار هستند. در آخر هم باز کیفیت تصاویر با ۲۳/۸ درصد و کیفیت زبان نگارش، شخصیت‌پردازی و کیفیت محتوا با ۲/۷ درصد، رتبه ضعیفی دارند.

جدول شماره ۴. ارزشیابی افسانه‌های بهرنگی، براساس ۴ مقوله زیر:

شماره	نوع ارزشیابی	رتبه‌بندی	میزان فراوانی	درصد
۱	کیفیت محتوا	قوی	۸	۴۲/۱٪
		متوسط	۱۰	۵۲/۶٪
		ضعیف	۱	۵/۳٪
		جمع کل:	۱۹	۱۰۰٪
۲	شخصیت‌پردازی	قوی	۹	۴۷/۴٪
		متوسط	۹	۴۷/۴٪
		ضعیف	۱	۵/۳٪
		جمع کل:	۱۹	۱۰۰٪
۳	کیفیت زبان نگارش	قوی	۲	۱۰/۵٪
		متوسط	۱۶	۸۴/۲٪
		ضعیف	۱	۵/۳٪
		جمع کل:	۱۹	۱۰۰٪
۴	کیفیت تصاویر	قوی	۱	۵/۳٪
		متوسط	۳	۱۵/۷٪
		ضعیف	۱۵	۷۹٪
		جمع کل:	۱۹	۱۰۰٪

جدول شماره ۴، نشان می‌دهد که در آثار بهرنگی، "شخصیت‌پردازی" با ۴۷/۴ درصد، "کیفیت محتوا" با ۴۲/۱ درصد، "کیفیت زبان نگارش" یا ۱۰/۵ درصد و "کیفیت تصاویر" با ۵/۳ درصد از رتبه بالاتری برخوردارند. پس از آن، "کیفیت زبان نگارش" با ۸۴/۲ درصد، "کیفیت محتوا" با ۵۲/۶ درصد، "شخصیت‌پردازی" با ۴۷/۴ درصد و "کیفیت تصاویر" با ۱۵/۷ درصد از رتبه‌بندی متوسط برخوردار هستند. ۷۹ درصد آثار بهرنگی بدون تصویر است و به این ترتیب، "کیفیت تصاویر" در حد پایینی قرار دارد. "کیفیت زبان نگارش" و "کیفیت محتوا" با ۵/۳ درصد و "شخصیت‌پردازی" با ۵/۲ درصد، رتبه ضعیفی دارند.

کاری از افسانه جابری

جدول شماره ۵. میزان فراوانی پیام در آثار آندرسن و بهرنگی، براساس سه مقوله قوی، متوسط و ضعیف:

ویژگی‌های اثر	رتبه‌بندی	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
پیام	قوی	۲۲	۵۷/۹٪	۱۳	۶۸/۴٪
	متوسط	۱۴	۳۶/۸٪	۵	۲۶/۳٪
	ضعیف	۲	۵/۳٪	۱	۵/۳٪
	جمع کل:	۳۸	۱۰۰٪	۱۹	۱۰۰٪

جدول شماره ۶. میزان فراوانی پیام در آثار آندرسن و بهرنگی، براساس مستقیم یا غیرمستقیم بودن:

ویژگی‌های اثر	رتبه‌بندی	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
مستقیم یا غیرمستقیم	مستقیم	۱۶	۴۲/۱٪	۱۱	۵۷/۹٪
یوبین پیام	غیرمستقیم	۲۲	۵۷/۹٪	۸	۴۲/۱٪
جمع کل:		۳۸	۱۰۰٪	۱۹	۱۰۰٪

طرح

طرح داستان ترکیبی از رشته حوادث یا می‌شود. رویدادهای علی و معلولی است. طرح ممکن است شامل نحوه فکر کردن شخصیت، گفتار و نیز رفتار او باشد. ولی گسترش داستان و تجزیه و تحلیل آن، معمولاً به عهده حوادث مهم داستان گذاشته می‌شود.

هر طرح شامل مراحل ویژه‌ای است: از جمله: (۱) ساختمان طرح وقایع (۲) ترتیب روایت (۳) باور پذیری حوادث

جدول شماره ۷. میزان فراوانی طرح در آثار آندرسن و بهرنگی، بر اساس سه مقوله قوی، متوسط و ضعیف:

ویژگی‌های اثر	رتبه‌بندی	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
طرح	قوی	۲۲	۵۷/۹٪	۱۲	۶۳/۱٪
	متوسط	۱۵	۳۹/۴٪	۶	۳۱/۶٪
	ضعیف	۱	۲/۷٪	۱	۵/۳٪
	جمع کل:	۳۸	۱۰۰٪	۱۹	۱۰۰٪

جنبه‌های جسمی

تنهایی و با سرعت، قادر باشند این جنبه‌های داستان را نیز تصور کنند. بنابراین، نویسنده باید قدم به قدم، در این راه با آن‌ها هم‌گام شود و ابتدا فضایی ساده و قابل فهم برای کودکان بسازد و سپس به اصل قصه بپردازد.

پرداختن به جنبه‌های جسمی، به خصوص در نوشته‌هایی که ویژه خردسالان است، اهمیت خاصی دارد؛ زیرا کودکان آن‌قدر خلاقیت ذهنی ندارند که هم‌زمان با خواندن کتاب، خودشان به پرداختن به جنبه‌های جسمی، به خصوص در نوشته‌هایی که ویژه خردسالان است، اهمیت خاصی دارد؛ زیرا کودکان آن‌قدر خلاقیت ذهنی ندارند که هم‌زمان با خواندن کتاب، خودشان به

جدول شماره ۸. میزان فراوانی جنبه‌های جسمی در آثار آندرسن و بهرنگی، براساس سه مقوله قوی، متوسط و ضعیف:

ویژگی‌های اثر	رتبه‌بندی	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
جنبه‌های جسمی	قوی	۲۴	۶۳/۱٪	۱۲	۶۳/۱٪
	متوسط	۱۳	۳۴/۲٪	۶	۳۱/۶٪
	ضعیف	۱	۲/۷٪	۱	۵/۳٪
	جمع کل:	۳۸	۱۰۰٪	۱۹	۱۰۰٪

مرز تخیل و واقعیت

آن، تصویرگری برای آثاری که این مرز در آن‌ها مشخص‌تر است، کاری ساده‌تر و قابل انجام‌تر است تا داستان‌هایی که به طور مداوم، بین مرز تخیل و واقعیت در حرکت هستند. این نکته هم کاملاً واضح است. داستان‌هایی که تصویرگری زیباتر و پر معناتری دارند، با استقبال بیشتر خوانندگان خردسال روبه‌رو می‌شوند.

بسیاری از نویسندگان کودک، به مشخص کردن مرز بین تخیل و واقعیت، در آثار خود توجهی ندارند، در حالی که این یکی از مهم‌ترین نکات، در میزان فهم و درک کودک از داستان است. معمولاً مشخص بودن این مرز، به ادامه دادن و دنبال کردن داستان، توسط کودک کمک می‌کند؛ زیرا کودک در این حالت، از داستان لذت بیشتری می‌برد. علاوه بر

جدول شماره ۹. میزان فراوانی مشخص بودن مرز تخیل و واقعیت در آثار آندرسن و بهرنگی، براساس سه مقوله قوی، متوسط و ضعیف:

ویژگی‌های اثر	رتبه‌بندی	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
آیا بین تخیل و واقعیت مرز وجود دارد؟	بله	۲۳	۶۰/۵٪	۱۰	۵۲/۶٪
	خیر	۱۵	۳۹/۵٪	۹	۴۷/۴٪
	جمع کل:	۳۸	۱۰۰٪	۱۹	۱۰۰٪

سیاهه بررسی

شامل ۱۱۶ ویژگی می‌شود که به ترتیب انقبایی آورده شده است.

سیاهه بررسی تهیه شده بر اساس ویژگی‌های ۳۸ اثر آندرسن و ۱۹ اثر از بهرنگی.

جدول شماره ۱۰. سیاهه بررسی در آثار آندرسن و بهرنگی، به ترتیب الفبایی:

ردیف	فهرست ویژگی‌ها به ترتیب الفبایی (سیاهه بررسی)	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
۱	آرزو و امید	۹	۲۳/۶۸	۲	۱۰/۵۳
۲	آزادی	۳	۷/۸۹	۲	۱۰/۵۳
۳	آزار و اذیت	۳	۷/۸۹	۳	۱۵/۷۹
۴	حماقت	۴	۱۰/۵۲	۱	۵/۲۶
۵	اخلاق خوب	۱	۲/۶۳	—	—
۶	اراده خداوند	—	—	۱	۵/۲۶
۷	ازدواج	۳	۷/۸۹	۳	۱۵/۷۹
۸	انتقام	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۹	افسوس گذشته را خوردن	۱	۲/۶۳	—	—
۱۰	انتقام از فرودمندان	۲	۵/۲۶	۱	۵/۲۶
۱۱	بازگشتن به اصل خویشتن	۱	۲/۶۳	—	—
۱۲	باطل کردن سحر و جادو	۴	۱۰/۵۲	—	—
۱۳	بخشنده‌گی	۱	۲/۶۳	—	—
۱۴	بدیختی	—	—	۳	۱۵/۷۹
۱۵	بدجنسی	۳	۷/۸۹	۲	۵/۲۶
۱۶	بدجنسی زن‌نابا	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۱۷	بی‌توجهی به عشق	۱	۲/۶۳	—	—
۱۸	بی‌کاری	—	—	۲	۱۰/۵۳
۱۹	بی‌گناهی و معصومیت	۲	۵/۲۶	—	—
۲۰	بی‌وفایی	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۲۱	یاداش کار نیک	۱	۲/۶۳	—	—
۲۲	پشتکار و تلاش	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۲۳	پشیمانی از گناه	۳	۷/۸۹	۱	۵/۲۶
۲۴	پهلوانی	—	—	۲	۱۰/۵۳
۲۵	پیروزی	—	—	۱	۵/۲۶
۲۶	پیری	۳	۷/۸۹	—	—
۲۷	ترس	۲	۵/۲۶	—	—
۲۸	تسلیم شدن به اراده خداوند	۱	۲/۶۳	—	—
۲۹	تفکر درباره کارها	۱	۲/۶۳	—	—
۳۰	تلاش برای رسیدن به موفقیت و آزادی	۱	۲/۶۳	۳	۱۵/۷۹
۳۱	تنبلی	۱	۲/۶۳	—	—
۳۲	تنبیه	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶

جدول شماره ۱۰. سیاهه بررسی در آثار آندرسن و بهرنگی، به ترتیب الفبایی (ادامه):

ردیف	فهرست ویژگی‌ها به ترتیب الفبایی (سیاهه بررسی)	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
۳۳	تنتهای	۱	۲/۶۳	۲	۱۰/۵۳
۳۴	توبه	۱	۲/۶۳	—	—
۳۵	توهین به مقدسات	۱	۲/۶۳	—	—
۳۶	ثروتمند بودن	۱	۲/۶۳	۴	۲۱/۰۵
۳۷	جاودانی شدن	۱	۲/۶۳	—	—
۳۸	جنگ	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۳۹	جهان بینی دقیق	—	—	۱	۵/۲۶
۴۰	حرص و طمع مال دنیا	۱	۲/۶۳	۲	۱۰/۵۳
۴۱	حسادت	۳	۷/۸۹	۱	۵/۲۶
۴۲	حقیقت و راستی	۱	۲/۶۳	—	—
۴۳	خدا	۱	۲/۶۳	—	—
۴۴	خرافه پرستی	۲	۵/۲۶	۳	۱۵/۷۹
۴۵	خساست	۱	۲/۶۳	—	—
۴۶	خشم	۱	۲/۶۳	—	—
۴۷	خواب دیدن	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۴۸	خود پسنندی و غرور	۱۳	۳۴/۲۱	۲	۱۰/۵۳
۴۹	خوشبختی	—	—	۱	۵/۲۶
۵۰	خوشحالی	۱	۲/۶۳	—	—
۵۱	خوشگذرانی و شهوت	—	—	۱	۵/۲۶
۵۲	خیانت	—	—	۲	۱۰/۵۳
۵۳	دانایی	۳	۷/۸۹	۲	۱۰/۵۳
۵۴	درد و رنج	۲	۵/۲۶	۲	۱۰/۵۳
۵۵	دروغ	۴	۱۰/۵۲	۳	۱۵/۷۹
۵۶	دزدی	—	—	۲	۱۰/۵۳
۵۷	دعا کردن	۲	۵/۲۶	—	—
۵۸	دلچسپی به ظواهر زندگی	۱	۲/۶۳	—	—
۵۹	دوری از خود پسنندی و غرور	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۶۰	دوستی	۱	۲/۶۳	۳	۱۵/۷۹
۶۱	راستگویی و صداقت	۲	۵/۲۶	—	—
۶۲	رهایی از چنگ دشمن	—	—	۱	۵/۲۶
۶۳	زشتی	۳	۷/۸۹	۴	۲۱/۰۵
۶۴	زندانی شدن	۱	۲/۶۳	۲	۱۰/۵۳

جدول شماره ۱۰. سیاهه بررسی در آثار آندرسن و بهرنگی، به ترتیب الفبایی (ادامه):

ردیف	فهرست ویژگی‌ها به ترتیب الفبایی (سیاهه بررسی)	آندرسن		بهرنگی	
		درصد	میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی
۶۵	زورگویی و ستمگری	—	—	۳	۱۵/۷۹
۶۶	زیبایی	۹	۲۳/۶۸	۱	۵/۲۶
۶۷	زیرکی و حقه‌بازی	۳	۷/۸۹	۳	۱۵/۷۹
۶۸	سحر و جادو	۵	۱۳/۱۵	—	—
۶۹	سرنوشت	۱	۲/۶۳	—	—
۷۰	سیاسی (جنبه‌ها)	—	—	۲	۱۰/۵۳
۷۱	شجاعت	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۷۲	شکنجه	۱	۲/۶۳	—	—
۷۳	شک و دو دلی	۱	۲/۶۳	—	—
۷۴	شناخت مسائل اخلاقی	—	—	۱	۵/۲۶
۷۵	شناخت واقعیت‌های اجتماعی	—	—	۱	۵/۲۶
۷۶	صبر و بردباری	۲	۵/۲۶	—	—
۷۷	صداقت و سادگی	۱	۲/۶۳	—	—
۷۸	ظاهر فریبنده	۱	۲/۶۳	—	—
۷۹	ظلم کردن	—	—	۲	۱۰/۵۳
۸۰	طلاق	—	—	۲	۱۰/۵۳
۸۱	عدالت	—	—	۲	۱۰/۵۳
۸۲	عدم اعتماد	۱	۲/۶۳	—	—
۸۳	عدم درک حقیقت	—	—	—	—
۸۴	عشق	۸	۲۱/۰۴	۴	۲۱/۰۵
۸۵	عشق مادر به فرزند	۲	۵/۲۶	—	—
۸۶	عقل	۱	۲/۶۳	—	—
۸۷	علاقه به پدر و مادر	۱	۲/۶۳	—	—
۸۸	علاقه به جانوران	۱	۲/۶۳	—	—
۸۹	علاقه بیش از حد به چیزی	۲	۵/۲۶	—	—
۹۰	فداکاری	۴	۱۰/۵۳	—	—
۹۱	فروتنی	۱	۲/۶۳	—	—
۹۲	فقر و بدبختی	۵	۱۳/۱۶	۴	۲۱/۰۵
۹۳	قدرشناسی	۲	۵/۲۶	—	—
۹۴	قدر خوشبختی‌ها را ندانستن	۱	۲/۶۳	—	—
۹۵	کار کردن برای گذران زندگی	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۹۶	کشتن	—	—	۱	۵/۲۶

جدول شماره ۱۰. سیاهه بررسی در آثار آندرسن و بهرنگی، به ترتیب الفبایی (ادامه):

ردیف	فهرست ویژگی‌ها به ترتیب الفبایی (سیاهه بررسی)	آندرسن		بهرنگی	
		درصد	میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی
۹۷	کمک به بینوایان	۲/۶۳	۱	۵/۲۶	۱
۹۸	کمک به دیگران	۵/۲۶	۲	۵/۲۶	۱
۹۹	کنجکاو	۲/۶۳	۱	—	—
۱۰۰	گذشت	۷/۸۹	۳	—	—
۱۰۱	گرستگی	۲/۶۳	۱	۱۰/۵۳	۲
۱۰۲	گول خوردن	—	—	۱۰/۵۳	۲
۱۰۳	مبارزه با خرافه پرستی	۲/۶۳	۱	۱۵/۷۹	۳
۱۰۴	مبارزه با عوامل غیرانسانی و ضدبشری	—	—	۱۰/۵۳	۲
۱۰۵	محبت	۱۵/۷۹	۴	۵/۲۶	۱
۱۰۶	محدودیت ذهن	۲/۶۳	۱	—	—
۱۰۷	مرگ	۲۹	۱۱	۳۱/۵۸	۶
۱۰۸	مسابقه	۲/۶۳	۱	—	—
۱۰۹	مسخره کردن	۱۰/۵۳	۴	۵/۲۶	۱
۱۱۰	مشکلات جامعه	—	—	۵/۲۶	۱
۱۱۱	مظلوم واقع شدن	—	—	۵/۲۶	۱
۱۱۲	عهریانی	۱۸/۴۲	۷	۲۶/۳۱	۵
۱۱۳	نادانی	—	—	۲۱/۰۵	۴
۱۱۴	ناراحتی و یأس	۲/۶۳	۱	—	—
۱۱۵	ناسپاسی از نعمت‌های خداوند	۱۳/۱۶	۵	—	—
۱۱۶	هدیه دادن	۲/۶۳	۱	—	—

حیوانات

در این قسمت، اسامی حیواناتی که در آثار هر دو نویسنده موجود بود، به ترتیب الفبایی، آورده شده است. شده و میزان فراوانی آن‌ها به درصد نشان داده شده است.

جدول شماره ۱۱. اسامی حیوانات در آثار آندرسن و بهرنگی، به ترتیب الفبایی:

ردیف	اسامی حیوانات به ترتیب الفبایی	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
۱	اردک	۳	۷/۸۹	—	—
۲	اسب	۲	۵/۲۶	۲	۲۱/۰۵
۳	بره	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۴	بز	۱	۲/۶۳	۴	۲۱/۰۵
۵	بلبل	۴	۱۰/۵۳	—	—
۶	بلدرچین	۱	۲/۶۳	—	—
۷	بو قلمون	۱	۲/۶۳	—	—
۸	پرستو	۷	۱۸/۴۲	—	—
۹	پروانه	—	—	۱	۵/۲۶
۱۰	پری دریایی	۱	۲/۶۳	—	—
۱۱	پشه	۱	۲/۶۳	—	—
۱۲	جغد	۱	۲/۶۳	—	—
۱۳	جوجه	—	—	۱	۵/۲۶
۱۴	حلزون	۲	۵/۲۶	۱	۵/۲۶
۱۵	خرچنگ	—	—	۱	۵/۲۶
۱۶	خرگوش	—	—	۱	۵/۲۶
۱۷	خوک	۲	۵/۲۶	۱	۵/۲۶
۱۸	زنبور عسل	۱	۲/۶۳	—	—
۱۹	سگ	۳	۷/۸۹	۷	۳۶/۸۴
۲۰	سوسک	۲	۵/۲۶	۱	۵/۲۶
۲۱	شانه به سر (هدهد)	۱	۲/۶۳	—	—
۲۲	طاووس	—	—	۱	۱۵/۲۶
۲۳	عنکبوت	۲	۵/۲۶	۱	۵/۲۶
۲۴	غاز	۲	۵/۲۶	۱	۵/۲۶
۲۵	قو	۷	۱۸/۴۲	—	—
۲۶	قورباغه	۶	۱۵/۷۹	۱	۵/۲۶
۲۷	کتبوتر	۱	۲/۶۳	۳	۱۵/۷۹
۲۸	کرم خاکی	۲	۵/۲۶	—	—
۲۹	کرم شب تاب	۲	۵/۲۶	۱	۵/۲۶
۳۰	کفشدوزک	۱	۲/۶۳	—	—
۳۱	کک	۱	۲/۶۳	—	—
۳۲	کلاغ	۲	۵/۲۶	۲	۱۰/۵۳
۳۳	گاو	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۳۴	گربه	۱	۲/۶۳	۴	۲۱/۰۵
۳۵	گرگ	—	—	۲	۱۰/۵۳
۳۶	گنجشک	۲	۵/۲۶	—	—

جدول شماره ۱۱. اسامی حیوانات در آثار آندرسن و بهرنگی، به ترتیب الفبایی (ادامه):

ردیف	اسامی حیوانات به ترتیب الفبایی	آندرسن		بهرنگی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
۳۷	گوزن	۱	۲/۶۳	—	—
۳۸	گوسفند	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۳۹	گوساله	—	—	۱	۵/۲۶
۴۰	لکک	۷	۱۸/۴۲	—	—
۴۱	مار	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۴۲	مارمولک	—	—	—	—
۴۳	ماهی	۲	۵/۲۶	۲	۱۰/۵۳
۴۴	مرجان دریایی	۱	۲/۶۳	—	—
۴۵	مرغ و خروس	۲	۵/۲۶	—	—
۴۶	مرغ ماهی خوار	—	—	۱	۵/۲۶
۴۷	مگس	۲	۵/۲۶	—	—
۴۸	ملخ	۱	۲/۶۳	—	—
۴۹	مورچه	۱	۲/۶۳	۲	۱۰/۵۳
۵۰	موش	۶	۱۵/۷۹	۱	۵/۲۶
۵۱	هزارپا	۱	۲/۶۳	—	—

در باره نقش مثبت و منفی حیوانات در آثار آندرسن و بهرنگی، موارد زیر یافت شد:

جدول شماره ۱۲. نقش مثبت و منفی حیوانات در آثار آندرسن و بهرنگی، به ترتیب الفبایی:

ردیف	نام حیوان	آندرسن	بهرنگی
۱	پرستو	نقش مثبت	—
۲	حلزون	نقش منفی	نقش منفی
۳	سگ	نقش مثبت	نقش مثبت
۴	عنکبوت	—	نقش منفی
۵	قورباغه	نقش منفی	نقش منفی
۶	کلاغ	نقش مثبت	نقش مثبت
۷	گربه	—	نقش منفی
۸	گرگ	—	نقش منفی
۹	گوسفند	—	نقش منفی
۱۰	لکک	نقش مثبت	—
۱۱	مار	—	نقش منفی
۱۲	مارمولک	—	نقش مثبت

در جدول شماره ۱۲، در آثار هر دو نویسنده، نقش منفی و «کلاغ» نقش مثبت دارند و در آثار «حلزون» نقش منفی، «سگ» نقش مثبت، «قورباغه» آندرسن، حیواناتی چون «پرستو» نیز نقش مثبت

دارند و در آثار بهرنکی، «عنکبوت»، «گر به»، «گرگ» گیاهان «مار» نقش منفی و «گوسفند» و «مارمولک» نقش مثبت دارند.

در این قسمت، اسامی گیاهان در آثار آندرسن و بهرنکی، به ترتیب الفبایی آورده شده و میزان فراوانی آن‌ها براساس درصد نشان داده شده است.

جدول شماره ۱۳. میزان فراوانی گیاهان در آثار آندرسن و بهرنکی، به ترتیب الفبایی:

ردیف	اسامی گیاهان به ترتیب الفبایی	آندرسن		بهرنکی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
۱	توت	۱	۲/۶۳	—	—
۲	درخت انار	—	—	۱	۵/۲۶
۳	درخت بابا آدم	۱	۲/۶۳	—	—
۴	درخت بلوط	۱	۲/۶۳	—	—
۵	درخت تبریزی	—	—	۲	۱۰/۵۳
۶	درخت توت	—	—	۲	۱۰/۵۳
۷	درخت توسکا	۱	۲/۶۳	—	—
۸	درخت سنجد	—	—	۱	۵/۲۶
۹	درخت سیب	—	—	۱	۵/۲۶
۱۰	درخت صنوبر	۱	۲/۶۳	—	—
۱۱	درخت قان	۲	۵/۲۶	—	—
۱۲	درخت کاج	۱	۲/۶۳	—	—
۱۳	درخت گردو	—	—	۱	۵/۲۶
۱۴	درخت هلو	—	—	۱	۵/۲۶
۱۵	سیب	۱	۲/۶۳	—	—
۱۶	فندق	۱	۲/۶۳	—	—
۱۷	گل آلاله	۲	۵/۲۶	—	—
۱۸	گل سسوفندوس	۱	۲/۶۳	—	—
۱۹	گل بنفشه	۱	۲/۶۳	—	—
۲۰	گل حسرتی	۱	۲/۶۳	—	—
۲۱	گل ختمی	۱	۲/۶۳	—	—
۲۲	گل زعفران	۱	۲/۶۳	—	—
۲۳	گل زنبق	۲	۵/۲۶	—	—
۲۴	گل سرخ	۷	۱۸/۴۴	۳	۱۵/۷۹
۲۵	گل سنبل	۲	۵/۲۶	—	—
۲۶	گل شقایق	۱	۲/۶۳	—	—
۲۷	گل قاصدک	۱	۲/۶۳	—	—
۲۸	گل گاوزبان	۱	۲/۶۳	—	—
۲۹	گل لاله	—	—	۱	۵/۲۶
۳۰	گل سروارید	۱	۲/۶۳	—	—
۳۱	گل میا	۱	۲/۶۳	—	—

جدول شماره ۱۳. میزان فراوانی گیاهان در آثار آندرسن و بهرنکی، به ترتیب الفبایی (ادامه):

ردیف	اسامی گیاهان به ترتیب الفبایی	آندرسن		بهرنکی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
۳۲	گل نرگس	۱	۲/۶۳	—	—
۳۳	گل یاسمن	—	—	۱	۵/۲۶
۳۴	نخود	۱	۲/۶۳	—	—
۳۵	نی	۱	۲/۶۳	—	—
۳۶	نیلوفر آبی	۴	۱۰/۵۳	—	—

سمبل‌ها

در این قسمت، سمبل‌ها در آثار آندرسن و بهرنکی، به ترتیب الفبایی آورده شده و میزان فراوانی آن‌ها به درصد نشان داده شده است.

جدول شماره ۱۴ سمبل‌های به کار رفته در آثار آندرسن و بهرنکی، به ترتیب الفبایی:

ردیف	سمبل‌ها به ترتیب الفبایی	آندرسن		بهرنکی	
		میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی	درصد
۱	آتش و گرما	۲	۵/۲۶	—	—
۲	آدم برفی	۱	۲/۶۳	—	—
۳	آیات قرآن	۱	۲/۶۳	—	—
۴	اسباب بازی	—	—	۱	۵/۲۶
۵	اشک	۱	۲/۶۳	—	—
۶	باتلاق	۱	۲/۶۳	—	—
۷	باد	۲	۵/۲۶	—	—
۸	باران	—	—	۱	۵/۲۶
۹	بخاری	—	—	۲	۱۰/۵۳
۱۰	برف و سرما	۲	۵/۲۶	۲	۱۰/۵۳
۱۱	بونه خار	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۱۲	یادشاه	—	—	۱	۵/۲۶
۱۳	پرنده	۱	۲/۶۳	—	—
۱۴	پرواز	۱	۲/۶۳	۱	۵/۲۶
۱۵	جادوگر	۲	۷/۸۹	—	—
۱۶	جنگل	—	—	۱	۵/۲۶
۱۷	جن و پیری	—	—	۱	۵/۲۶
۱۸	جراغ	۱	۲/۶۳	—	—
۱۹	خوب	۲	۵/۲۶	—	—

جدول شماره ۱۴ سمبل‌های به کار رفته در آثار آندرسن و بهرتگی، به ترتیب الفبایی (ادامه):

ردیف	سمبل‌ها به ترتیب الفبایی	آندرسن		بهرتگی	
		درصد	میزان فراوانی	درصد	میزان فراوانی
۲۰	خورشید	۲۱/۰۵	۸	۵/۲۶	۱
۲۱	دریا	۲/۶۳	۱	۵/۲۶	۱
۲۲	دریاچه	۲/۶۳	۱	—	—
۲۳	ستاره	—	—	۵/۲۶	۱
۲۴	سوزن	۲/۶۳	۱	—	—
۲۵	شاهزاده خانم	۲/۶۳	۱	—	—
۲۶	شینم	۲/۶۳	۱	—	—
۲۷	شهاب	۵/۲۶	۲	—	—
۲۸	شیر (خوراکی)	—	—	۵/۲۶	۱
۲۹	صدا (از دست دادن)	۵/۲۶	۲	—	—
۳۰	صلیب	۲/۶۳	۱	—	—
۳۱	عروسک	۲/۶۳	۱	۱۰/۵۳	۲
۳۲	عندکریس	۵/۲۶	۲	—	—
۳۳	فرشته	۲/۶۳	۱	—	—
۳۴	فرشته مرگ (عزرائیل)	۲/۶۳	۱	۵/۲۶	۱
۳۵	فلفل	—	—	۵/۲۶	۱
۳۶	کتاب مقدس	۷/۸۹	۳	—	—
۳۷	کچل	—	—	۱۰/۵۳	۲
۳۸	کفش	۵/۲۶	۲	—	—
۳۹	کودک مرده	۲/۶۳	۱	۵/۲۶	۱
۴۰	کلاب	—	—	۵/۲۶	۱
۴۱	مادر	۲/۶۳	۱	۵/۲۶	۱
۴۲	مادر بزرگ	۲/۶۳	۱	—	—
۴۳	ماه	۵/۲۶	۲	۵/۲۶	۱
۴۴	مهتاب	—	—	۵/۲۶	۱
۴۵	میکروسکوپ	۲/۶۳	۱	—	—
۴۶	هیزم شکن‌ها	۲/۶۳	۱	—	—

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

بررسی ۳۸ اثر از هانس کریستین آندرسن و ۱۹ اثر از صمد بهرنگی در این تحقیق، نشان داد که در آثار آندرسن، «افسانه‌های جادویی - پر عجایب» با ۴۴/۷ درصد و در آثار بهرنگی، «افسانه حیوانات سخنگو» با ۴۲ درصد بیشترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند. در آثار آندرسن، «افسانه حیوانات سخنگو» با ۳۴/۲ و «افسانه‌های جادویی - پر عجایب» در آثار بهرنگی با ۲۱/۱ درصد، در مرتبه دوم این تقسیم‌بندی قرار دارند. این به آن معنی است که در آثار آندرسن، افسانه‌های جادویی - پر عجایب و افسانه‌های حیوانات سخنگو، از نظر میزان فراوانی، در مرتبه اول و دوم قرار دارند که البته، در آثار بهرنگی، جای این دو عوض شده است و افسانه حیوانات سخنگو، در مرتبه اول و افسانه‌های جادویی - پر عجایب، در مرتبه دوم قرار می‌گیرند. در مرتبه سوم، «افسانه‌های فکاهی» در مورد آثار آندرسن با ۷/۹ درصد و بهرنگی ۱۵/۸ درصد، به طور مشترک در جایگاه سوم قرار دارند. البته این میزان فراوانی، در آثار بهرنگی، دو برابر آثار آندرسن است. علاوه بر آن، در آثار هر دو نویسنده «افسانه‌های عاشقانه» با ۵/۳ درصد سهم مساوی را به خود اختصاص داده‌اند. در آثار هر دو نویسنده، هیچ نوع «افسانه نوآم یا تکرار» و در آثار آندرسن، هیچ نوع «افسانه حماسی - قهرمانی» یافت نشد. در مورد «کیفیت محتوای آثار این دو نویسنده، آندرسن با داشتن ۵۷/۹ آثار با رتبه بندی قوی و بهرنگی با ۴۲/۱ درصد رتبه‌بندی قوی نشان می‌دهد که آثار آندرسن، از نظر کیفیت محتوا، قوی‌تر است. از سوی دیگر، آثار بهرنگی، با داشتن ۵۲/۶ درصد کیفیت محتوای متوسط در برابر ۳۹/۴ درصد کیفیت محتوای متوسط آثار آندرسن، میزان فراوانی بیشتری را به خود اختصاص داده است. در مورد کیفیت محتوای آثار دو نویسنده با رتبه‌بندی ضعیف، آثار بهرنگی با ۵/۳ درصد در

مقابل ۲/۷ درصد آثار آندرسن، درصد بیشتری را به خود اختصاص داده است.

در مورد «شخصیت‌پردازی»، آثار بهرنگی با رتبه‌بندی ۴۷/۴ درصد نسبت به ۴۴/۷ درصد آثار آندرسن، درصد بیشتری را به خود اختصاص داده است. در رتبه‌بندی متوسط شخصیت‌پردازی، آثار آندرسن با ۵۲/۶ درصد جایگاه اول را به خود اختصاص داده است. رتبه‌بندی ضعیف نیز در آثار آندرسن، دارای کمترین میزان، یعنی ۲/۷ درصد نسبت به ۵/۳ درصد آثار بهرنگی است.

«کیفیت زیان نگارش» در آثار آندرسن با ۷۱ درصد رتبه‌بندی قوی، نسبت بسیار بیشتری را به نسبت آثار بهرنگی با ۱۰/۵ درصد به خود اختصاص داده است. در رتبه‌بندی متوسط، آثار بهرنگی با ۸۴/۲ درصد نسبت به ۲۶/۳ درصد آثار آندرسن، از میزان فراوانی بیشتری برخوردار است. در رتبه‌بندی ضعیف نیز آندرسن با ۲/۷ درصد نسبت به ۵/۳ درصد آثار بهرنگی، آثار بهتری ارائه داده است.

«کیفیت تصاویر» در آثار آندرسن، دارای ۴۴/۷ درصد رتبه‌بندی قوی به نسبت ۵/۳ درصد آثار بهرنگی، از اختلاف قابل ملاحظه‌ای برخوردار است. رتبه‌بندی متوسط کیفیت تصاویر در آثار آندرسن ۳۱/۵ درصد و در آثار بهرنگی ۱۵/۷ درصد است؛ یعنی تقریباً دو برابر. اما درباره آثار بدون تصویر آندرسن و بهرنگی، باز هم اختلاف بسیاری وجود دارد. به این ترتیب که ۷۹ درصد آثار بهرنگی، بدون تصویر و تنها ۲۳/۸ درصد آثار آندرسن بدون تصویر است که این خود جای بسی تأمل دارد و می‌تواند نشان‌دهنده این باشد که تصویرگری آثار کودک و نوجوان در ایران، ضعف قابل ملاحظه‌ای دارد. البته، شاید یکی از دلایل این موضوع در مورد آثار نویسنده‌ای چون بهرنگی، این باشد که در آثار او مرز بین تخیل و واقعیت کمتر وجود دارد و همین امر، موجب شده تا تصویرگران، رغبت

است و این نشان می‌دهد که این دو نویسنده، از نظر نحوه ارائه پیام داستان‌های خود به مخاطب، از دو دیدگاه کاملاً متفاوت برخوردار هستند.

در باره «طرح» در آثار آندرسن و بهرنگی، رتبه‌بندی قوی ۵۷/۹ درصد آثار آندرسن و ۶۳/۱ درصد آثار بهرنگی را به خود اختصاص داده که تقریباً میزان فراوانی نزدیکی به هم دارند. رتبه‌بندی متوسط در طرح با ۳۹/۴ درصد آثار آندرسن و ۳۱/۶ درصد آثار بهرنگی نیز بسیار به یکدیگر نزدیک هستند و رتبه‌بندی ضعیف در آثار بهرنگی با ۵/۲ درصد نسبت به آثار آندرسن با ۲/۷ درصد دو برابر است و این نشان می‌دهد که بیشتر آثار آندرسن و بهرنگی، از طرحی با رتبه‌بندی قوی و متوسط برخوردار است.

«جنبه‌های تجسمی» در آثار آندرسن و بهرنگی با رتبه‌بندی قوی، مساوی است؛ یعنی ۶۳/۱ درصد و در رتبه‌بندی متوسط، آثار آندرسن با ۳۴/۲ درصد و آثار بهرنگی با ۳۱/۶ درصد اختلاف کمی دارند. ولی در مورد جنبه‌های تجسمی ضعیف، میزان فراوانی آثار بهرنگی، دو برابر آثار آندرسن است؛ یعنی ۵/۳ درصد در مقابل ۲/۷ درصد. به طور کلی، می‌توان گفت میزان فراوانی جنبه‌های تجسمی در آثار آندرسن و بهرنگی، تقریباً به یک اندازه، از رتبه‌بندی قوی، و متوسط برخوردار است.

در مورد مشخص بودن «مرز بین تخیل و واقعیت»، باید توجه کرد که در آثار آندرسن، در ۶۰/۵ درصد این مرز وجود دارد، در حالی که در مورد آثار بهرنگی، این مرز در ۵۲/۶ از آثار او به چشم می‌خورد. در آثار آندرسن در ۳۹/۵ درصد این مرز وجود ندارد و در آثار بهرنگی نیز در ۴۷/۴ این مرز دیده نمی‌شود. این میزان فراوانی، نشان می‌دهد که به تعیین مرز بین تخیل و واقعیت، در آثار آندرسن، توجه بیشتری شده است.

«سياهه بررسی» به دست آمده با ۱۱۶ ویژگی،

کم‌تری برای تصویرگری آثار این نویسنده از خود نشان دهند و نکته دیگر را می‌توان چنین ذکر کرد که چون ایران کشوری سرمایه‌دار نیست، ناشر نیز تمایلی به تصویرگری کتاب کودک و بالا رفتن قیمت کتاب نشان نمی‌دهد و همین خود موجب نداشتن تصاویر و یا داشتن تصاویری ضعیف برای کتاب کودک می‌شود. در واقع، می‌توان از ۴ ملاک کلی «ارزشیابی افسانه‌ها» در مورد آثار آندرسن و بهرنگی، چنین نتیجه گرفت که آثار این دو نویسنده، در زمینه «شخصیت‌پردازی»، بسیار به هم نزدیک هستند و در مورد «کیفیت محتوا» هم تا اندازه‌ای نقاط اشتراک وجود دارد که البته، کیفیت محتوا در آثار آندرسن، باز هم کمی قوی‌تر است. ولی از نظر دو ویژگی «کیفیت تصاویر» و «کیفیت زبان نگارش»، آثار این دو نویسنده تفاوت‌هایی بسیار چشمگیر و مشهود دارد و در واقع، با یکدیگر قابل مقایسه نیست. در هر دو مورد، آثار آندرسن بسیار قوی‌تر است.

در باره «پیام» در آثار این دو نویسنده، بهرنگی با ۶۸/۴ درصد رتبه‌بندی قوی در ارائه پیام، به نسبت ۵۷/۹ درصد آثار آندرسن، تا حدودی موفق‌تر عمل کرده است. رتبه‌بندی متوسط در این مقوله، در آثار آندرسن با ۳۶/۸ درصد و در آثار بهرنگی با ۲۶/۳ درصد تقریباً با حدود ۱۰ درصد اختلاف، به هم نزدیک است و پیام در آثار آندرسن و بهرنگی، هر دو به یک میزان یعنی ۵/۳ درصد، رتبه‌بندی ضعیفی دارند. به عبارتی، میزان فراوانی پیام ضعیف، در آثار این دو نویسنده، یک سان است.

در مورد مستقیم یا غیرمستقیم بودن پیام در آثار این دو نویسنده، به نکته جالبی دست یافتیم و آن این بود که آثار آندرسن با ۴۲/۱ درصد پیام مستقیم و ۵۷/۹ درصد پیام غیرمستقیم، درست در نقطه مقابل آثار بهرنگی با ۵۷/۹ درصد پیام مستقیم و ۴۲/۱ درصد پیام غیرمستقیم قرار گرفته

و «گریه» با ۲۱/۰۵ درصد در جایگاه دوم، «کیوتر» با ۱۵/۷۹ درصد در جایگاه سوم، «عنکبوت»، «کلاغ»، «گرگ»، «ماهی» و «مورچه» با ۱۰/۵۳ درصد در جایگاه چهارم قرار دارد و حیوانات دیگر یا درصدهای پایین‌تر، در مرتبه‌های بعدی قرار دارند.

بررسی نقش حیوانات در آثار آندرسن و بهرنگی، نشان می‌دهد که هر دو نویسنده برای «سگ» و «کلاغ» نقش مثبت در نظر گرفته‌اند. هم چنین، آن‌ها برای «حلزون» و «قورباغه» نقش منفی قائل شده‌اند. علاوه بر آن، «پرستو» و «لک لک» در آثار آندرسن، نقش مثبت دارند. «گوسفند» و «مارمولک» در آثار بهرنگی نقش مثبت و «عنکبوت»، «گره» و «گرگ» و «مار» در آثار او نقش مهمی دارند. میزان فراوانی «گیاهان» در آثار آندرسن و بهرنگی، نشان می‌دهد که «گل سرخ» با ۱۸/۴۲ درصد در آثار آندرسن و ۱۵/۷۹ درصد در آثار بهرنگی، به طور مشترک، از بیشترین درصد برخوردار است. پس از آن، در آثار آندرسن، «نیاز فر آبی» با ۱۰/۵۳ درصد در جایگاه دوم و در آثار بهرنگی، «درخت تبریزی» و «درخت توت» با ۱۰/۵۳ درصد در جایگاه دوم قرار دارند. در مرتبه سوم در آثار آندرسن، «درخت غان»، «گل آلاله»، «گل زنبق» و «گل سفید» با ۵/۲۶ درصد قرار دارند و در آثار بهرنگی، «درخت انار»، «درخت سنجید»، «درخت سیب»، «درخت گردو»، «درخت هلو»، «گل لاله» و «گل یاسمن» با ۵/۲۶ درصد در جایگاه سوم قرار دارند.

گل‌ها و گیاهان دیگر در آثار آندرسن و بهرنگی، درصدهای پایین‌تر را به خود اختصاص داده‌اند. در مورد «سهمب‌ها» در آثار دو نویسنده، «خورشید» با ۲۱/۰۵ درصد در آثار آندرسن و در آثار بهرنگی، «برف» و «سرما»، «عروسک» و «کچل» با ۱۰/۵۳ درصد در جایگاه دوم قرار دارند. در آثار آندرسن، «جادوگر» و «کتاب مقدس» با ۶/۸۶ درصد

نشان می‌دهد که در آثار آندرسن، «خود پسندی و غرور» با ۳۴/۲۱ درصد در رتبه اول قرار دارد و سهم دوم را «مرگ» با ۲۹ درصد و «آرزو و امید» و «زیبایی» با ۲۳/۶۸ درصد سهم سوم را در این میان به خود اختصاص داده‌اند. پس از آن «حماقت»، «باطل کردن سحر و جادو» با ۲۱/۰۵ درصد «آزادی» و «بدجنسی» با ۱۵/۷۹ درصد در رتبه بعدی قرار دارند و ویژگی‌های بعدی هم یا درصدهای متفاوت، رتبه‌های پایین‌تر را به خود اختصاص داده‌اند.

این «سبب» نشان می‌دهد که در آثار بهرنگی، «مرگ» با ۳۱/۵۸ درصد بیشترین سهم را دارد. پس از آن «ثروتمند بودن»، «دوستی»، «زشتی»، «عشق»، «فقر و بدبختی» و «نادانی» با ۲۱/۰۵ درصد در جایگاه دوم و «ازدواج»، «آزار و اذیت»، «بدبختی»، «تلاش برای رسیدن به موفقیت و آزادی»، «خرافه پرستی»، «نادانی»، «زورگویی و مستغری» و «مبارزه با خرافه پرستی» با ۱۵/۷۹ درصد در جایگاه سوم قرار دارد. سپس «آرزو و امید»، «آزادی»، «بیکاری»، «پهلوانی»، «حرص و طمع مال دنیا»، «خود پسندی و غرور»، «خیانت»، «درد و رنج»، «دزدی»، «زندانی شدن»، «سیاسی (جسبه‌های)»، «ظلم کردن»، «طلاق»، «عدالت»، «گرسنگی»، «گول خوردن» و «مبارزه با عوامل انسانی و ضد بشری» با ۱۰/۵۳ درصد در جایگاه چهارم قرار دارد. ویژگی‌های بعدی هم با درصدهای متفاوت، در رتبه‌های پایین‌تر قرار دارند.

جدول شماره ۱۱ که به حضور «حیوانات» در آثار آندرسن و بهرنگی مربوط می‌شود، نشان می‌دهد که در آثار آندرسن «پرستو»، «قو» و «لک لک» با ۱۸/۴۲ درصد بیشترین سهم و پس از آن، «قورباغه» و «موش» با ۱۵/۷۹ درصد در جایگاه دوم و «بلبل» با ۱۰/۵۳ درصد در جایگاه سوم قرار دارد و حیوانات دیگر یا درصدهای پایین‌تر، در جایگاه‌های پایین‌تر قرار دارند. در آثار بهرنگی، «سگ» با ۳۶/۸۶ درصد در جایگاه اول، «اسب»، «بوی

مطالعه آثار نویسندگان برجسته در زمینه ادبیات کودک و نوجوان.
- ضرورت توجه تصویرگران ایرانی به ارائه تصویرسازی‌های قوی‌تر برای افسانه‌های مکتوب کودکان و نوجوانان.

فهرست افسانه‌ها

الف) افسانه‌های هانس کریستین آندرسن که شامل ۳۸ اثر است: به ترتیب الفبایی:

- ۱) آتشدان (The Tinder Box)
- ۲) آدم برفی (The Snowman)
- ۳) اخلاق خوب (Good Humor)
- ۴) بلبل (The Nightingale)
- ۵) بند انگشتی (Thumbelina)
- ۶) بویی هانس (Booby Hans)
- ۷) پروانه (The Butterfly)
- ۸) پری کوچک دریایی (The Little sea Maid)
- ۹) پنج دانه نخود (Five out of one Pod)
- ۱۰) پی‌تر-پیتر-پیتر (Peter, Pete, and Peterkin)
- ۱۱) جوالدوز (The Darning-Needle)
- ۱۲) جوجه اردک زشت رو (The Ugly Duckling)
- ۱۳) چراغ پیر خیابان (The old Street Lamp)
- ۱۴) حرف‌های کودکانه (Ghildren's Prattle)
- ۱۵) حلزون و بوته گل سرخ (The Snail and the Rose Tree)
- ۱۶) خانواده خوشبخت (The Happy Family)
- ۱۷) خوک‌چران (The Swineherd)
- ۱۸) دختر شاه باتلاق‌ها (The Marsh King's Daughter)
- ۱۹) دختر چوپان و دودکش پاک‌کن (The Sheperdness and Chimneysweep)
- ۲۰) دخترک کبریت فروش (The Little Match Girl)
- ۲۱) دختری که پاروی قرص نان گذاشت (The Girl who Throd on the Loaf)

در جایگاه دوم و در آثار بهرنگی، بیشتر سمبل‌ها مانند «اسباب بازی»، «بخاری»، «بوته خار»، «پادشاه»، «پرواز»، «جنگل»، «جن و پری»، «خورشید»، «دریا»، «ستاره»، «شیر (خوراکی)»، «فرشته مرگ»، «فلفل»، «کودک مرده»، «گلاب»، «مادر»، «ماه» و «مهتاب» با ۵/۲۶ درصد در جایگاه دوم قرار دارند و «باران» با ۲/۶۳ درصد در جایگاه آخر قرار دارد.

با توجه به نتیجه‌گیری به دست آمده از این تحقیق و مطالعات صورت گرفته، پیشنهادهای زیر خاطر نشان می‌شود:

- ضرورت مقایسه آثار نویسندگان ادبیات کودک در ایران و نویسندگان خارج از ایران، برای به دست آوردن کیفیت کار نویسندگان داخلی.
- الگو پذیری صحیح نویسندگان ایرانی از آثار نویسندگان کشورهای دیگر.
- ضرورت ترجمه هر چه بیشتر و دقیق‌تر آثار نویسندگان غیرایرانی.
- ضرورت توجه به رعایت «اصل امانت»، در ترجمه آثار نویسندگان خارجی و دوری کردن از هرگونه نخل و تصرف و تغییر در این آثار.
- ضرورت ترجمه صحیح و نزدیک نام داستان‌ها از زبان‌های دیگر به زبان ایرانی.
- توجه دقیق و بررسی جزء به جزء آثار نویسندگان ایرانی، برای یافتن نقاط قوت و ضعف در این آثار.
- رسیدن به «ملاک‌های ارزشیابی» صحیح در آثار نویسندگان کودک اعم از افسانه، داستان، شعر و... برای بررسی صحیح این آثار.
- نگارش نقدهای دقیق و موشکافانه، بدون هرگونه جهت‌گیری، درباره آثار نویسندگان بزرگ، چه ایرانی و چه غیر ایرانی، برای راهنمایی محققان و نویسندگان تازه کار در این زمینه.
- ضرورت توجه کتابداران کودک، به معرفی و

ب) افسانه‌های صمد بهرنگی که شامل ۱۹ اثر

است؛ به ترتیب الفبایی:

۱) آدی و بودی (بازنویسی)

۲) افسانه‌ی محبت

۳) اولدوز و عروسک سخنگو

۴) اولدوز و کلاغ‌ها

۵) بز ریش سفید

۶) به دنبال فلک (بازنویسی)

۷) ۲۴ ساعت در خواب و بیداری

۸) بی‌نام

۹) پیرزن و جوجه طلایی‌اش

۱۰) دو گریه روی دیوار

۱۱) سرگذشت دانه برف

۱۲) سرگذشت دومیرویل دیوانه سر

۱۳) قصه آه

۱۴) کچل کفترباز

۱۵) کوراوغلو و کچل حمزه

۱۶) گرگ و گوسفند (بازنویسی)

۱۷) ماهی سیاه کوچولو

۱۸) موش گرسنه (بازنویسی)

۱۹) یک هلو و هزار هلو

۲۲) درخت کاج (The Fire-Tree)

۲۳) سرباز سربی (The Steadfast Tin Soldier)

۲۴) سرگذشت یک مادر (The Story of a Mother)

۲۵) سوپ چوب سوسیس (Soup on a Sausage-Peg)

۲۶) سوسک (The Beetle)

۲۷) قصه‌های آفتاب (Sunshin's Stories)

۲۸) قوهای وحشی (The Wild Swans)

۲۹) کفش‌های قرمز (The Red Shoes)

۳۰) کلوس بزرگ و کلوس کوچک (The Little Claus and Big Claus)

۳۱) لباس تازه امپراطور (The Emperor's New Clothes)

۳۲) لک‌لک‌ها (The Storks)

۳۳) مادر بزرگ (Elder Mother)

۳۴) مسابقه پرش (The Jumper)

۳۵) ملکه برف‌ها (The Snow Queen)

۳۶) مینا (The Daisy)

۳۷) یک قطره آب (The Drop of Water)

۳۸) یوهان موطلایی (Old Luk-Oie)